

En torpare som prövade på det mesta

Bland de faktorer, som skapar framgång i livet, torde energi, företagsamhet och en god planeringsförmåga höra till de väsentligaste egenskaperna. Människor så utrustade har mången gång av egen kraft lyckats skapa sig en framtid till båtnad för sig och familjen, oaktat de ej har haft förmånen av ett gott utgångsläge. De har fått bli »sin egen lyckas smed».

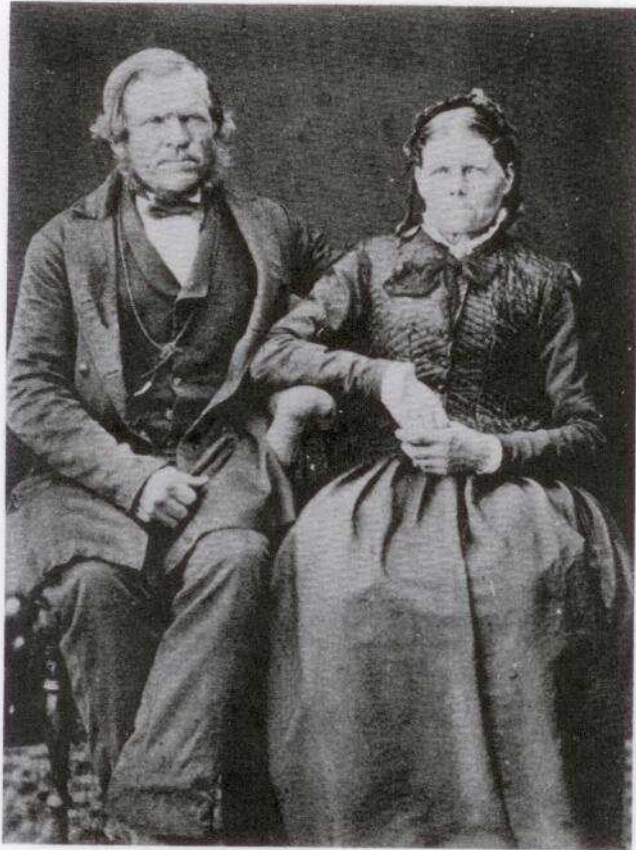
En bland dessa företagsamma människor var torparen *Johan Olof Söderlind* (Janne) i Svedjeudden, vars levnadshistoria återges härnedan.

Föräldrar var torparen Jakob Olsson i Kärrsjö, f. 18/5 1829, d. 1916, och hans hustru Maja Lisa Jansdotter, f. 22/8 1824, d. 28/2 1893. I det äktenskapet föddes fem barn, därav nämnde Janne Söderlind, f. 1858, d. 1953, alltså 95 år gammal.

Jakob Olssons föräldrar var bonden i Kärrsjö Olof Pehrsson och hans hustru Catrina Anundsdotter av Anundssläkten i Kärrsjö.

Maja Lisa Jansdotters föräldrar var bonden i Gide Johan Johansson och hans hustru Märtha Hansdotter, f. 1801, vilken var dotter till bonden Hans Persson, Gide, f. 1769 och hans hustru Malin Olofsdotter, f. 1763 i Hundsjö.

Jakob Olsson fick tidigt ge sig ut i livet för att tjäna sitt levebröd, och som helt ung tog han drängtjänst hos en bonde i Hälla by, Åsele socken. Därunder fick han utföra arbete vid byggandet av Åsele stenkyrka i slutet av 1840-talet. Arbetet bestod i att köra kalksten från Mattmar väster om Storsjön i Jämtland. Dragare var en oxe, och med den ringa fart en sådan dragare kunde uppbringa tog det åtskilliga dagar med en kalkstensfora till Åsele. Framme vid bygget kördes stenlasset på uppbyggda landgångar runt kyrkväggarna.

*Torparen Jakob
Olsson, Kärrsjö,
f. 1829, d. 1916,
och hans hustru
Maja Lisa Jams-
dotter, f. 1824,
d. 1893.*

Sonen Janne Söderlind blev som mycket ung getardräng hos bonden Anund Jakobsson i Kärrsjö, och däremellan fick han hjälpa till med tungt arbete i smedjan. I 12-13-årsåldern kom han sedan att delta i landsvägsbygget Aspseleforsen-Fredrika, och därefter utförde han bl. a. en del jordbruksarbete åt torparen Nils Petter Engblom i Kärrsjö, t. ex. nyodlingsarbete, som bestod i att med en s. k. gräft-yxa hacka upp nya tegar. Ackordspriset var fem öre per kvadrat-famn, 1,8x1,8 m. Den som sysslat med nyodlingsarbete modell äldre vet, att en person ej orkade hacka upp så många famnar per dag, då dessa nyodlingsmarker både kunde vara steniga och bemängda med stubbar och ris.

I Kärrsjö träffade Janne Söderlind sin blivande hustru Amanda Johansdotter från Bjurholm, f. 1863, d. 1913, vilken tjänade piga i byn. De gifte sig 1886 och köpte samma år ett torp i Svedjeudden på södra sidan av Storsjön i Björna socken. Priset var 3.000 kronor, ett för den tiden betydande belopp. Abyggnaderna var ej i allra bästa skick, och torpet födde ej mer än en ko och några getter, men det hade goda rättigheter i form av mulbete, byggnadsvirke, vedbrand etc.

Nu vidtog ett intensivt arbete för de unga makarna. Icke minst skedde betydande nyodlingsarbeten, vilket var angeläget, då hö måste inköpas till hästen. Nyodlingsarbetet gav slutligen lön för mödan, ty från att ha varit 1-2 tunnland odlad jord vid tillträdet, så uppgick den odlade arealen efter några årtionden till c:a 14 tunnland. Torpet födde slutligen 2 hästar, 5-6 kor jämte ungdjur. År 1919 skördades ej mindre än 76 tunnor korn, vilket gjorde, att Söderlind ej behövde köpa havre till de två hästar han nu hade.

I början av seklet hade familjen tidvis rätt knappt då den utökats med åtta barn, och därför blev åren fyllda av arbete, inte bara hemmavid utan i lika hög grad på andra orter.

Janne Söderlind deltog bl. a. i byggandet av norra stambanan 1890-1891. Många vintrar körde han även timmer, t. ex. 1894 med två hästar på Lakasjöbrännan, varvid han lejde två duktiga timmerhuggare från bygden, Janne Näzell, Svedjeudden, och Janne Lindkvist, Movattnet, vilka fick extra bra betalt, 2:50 per dagsverke. Även andra vintrar hade han samma knog och fick ligga i timmerkojor långt hemifrån. Dit hörde timmeravverkning i Kravattensliden 1912/1913, då även de äldre sönerna deltog. Avverkningen tog större delen av vintern i anspråk, och förtjänsten för fem karlar och häst utgjorde 650 kronor. År 1923 löste Janne Söderlind in en kronostämpling i Sidberget intill Norrtjärn i Anundsjö. Där högg bl. a. sonen Georg Söderlind och Viktor Söderström. Det arbetet gav relativt god förtjänst. Bland andra arbeten Janne Söderlind var engagerad i gällde dikning på Stensmyren av ett 700 m långt dike, vars största bredd var 4,9 m och största djup 2,2 m. Priset var 1 krona per sträckmeter. Den tiden var f. ö. priset per dagsverke för häst och karl 5 kronor.

*Torparen Jonas
Söderlind, Sved-
jeudden, f. 1858,
d. 1953.*

Aren 1907-c:a 1910 arbetade Janne Söderlind jämte sönerna Helmer och Arvid under somrarna på landsvägsbygget Björna-Örnsköldsvik. De löste flera vägskiten på auktion. Konkurrenten var stor, och priset blev därefter. Sonen 83-årig Helmer Söderlind i Långviksmon minnar sig, att efter ett fullgjort ackord brukade de få fem kronor var av fadern. När ackordet gått sämre, kunde deras premie bli att dela en femma. Det var en tid, då föräldraauktoriteten var stor och anspråken små.

Janne Söderlind arbetade ibland med kolning av milor både före och i början av första världskriget, då han sålde träkolen fritt lastade på järnvägsvagn för fem kronor per kolstig. Arbetet hade många arbetsmoment: Göra i ordning kolbotten, hugga och köra fram kolved, resa veden, täcka milan med granris och kolstybb, kola milan, riva den samt köra fram kolen till järnvägen och slutligen lasta dem på järnvägsvagn. Ett fattigmans arbete!

Inget arbete var främmande för Janne Söderlind. Så brände han t. ex. en tjärdal vid 90 års ålder. För tjäran fick han 100 kronor per tunna, och hela beloppet skänkte han till friförsamlingarna, hälften till Bibel-Trogna Vänner i Abbessinien, och den andra hälften till

Missionsförsamlingen och Pingstförsamlingen. Själv var han ansluten till Bibel-Trogna Vänner.

Det kan även nämnas, att på 1890-talet, då det var vanligt att kommunen auktionerade bort fattighjonen till den lägstbjudande, så löste Janne Söderlind in fattighjonet Greta Katarina från Mattarbodum för 40 kronor om året. Kommunen kom alltså undan med c:a 10 öre per dag för föda och kläder för en fattig stackare!

Fadern, den gamle Jakob Olsson, fick även sitt hem och sin omvårdnad hos sonen de sista fem åren av sitt liv.

På torpet lät Söderlind uppföra en ny stuga 1905 och 1917 en annan gård avsedd som förmånsstuga.

År 1925 övertog sönerna Arvid och Georg Söderlind fastigheten efter sin far, men under de många åren fram till sitt frånfalle arbetade han oförtrutet med diverse göromål. De sista åren av sitt liv bodde han hos en dotter i Långviksmon.

Janne Söderlind var varmt religiös, och i det hemmet fick inget söndagsarbete utföras. Barnen fick ej gå bort på söndagarna, förrän husfadern läst söndagstexten ur postillan, allt enligt gammal sed. Barnen fick därmed goda intryck och lärdomar från föräldrahemmet.

Om Janne Söderlind kan ingressens ord passa in, ty under ett långt liv arbetade han upp sig från en fattig gosse till en välbärgad man i samhället, samtidigt som han och hustrun födde upp en barnskara väl medveten om betydelsen av ett gott hem.